

4. ábra. A Merkúr bolygót vetítő projektor fejrésze

1. és 4. tartócsavarok, 2. tükör 3. Lencsefoglalat. (A fényforrás a henger alsó — itt nem látható részében van, s a fény a lencsén keresztül jut a tükörre.) A tükör lefelé vagy felfelé mozgatásával a deklinációs szög, az egész projektor jobbra—balra forgatásával a rektaszcenzió állítható.

keletkezik.) A 31 lencserendszer előtt ólomnehézzel ellátott blende kapott helyet, amelyek úgy zárulnak, mint a kisgyermek kedvelt alvó babáinak szemei. A lassan körben forgó és elbillenő vetítőfejen a blende mindig vízszintes helyzetben marad s fokozatosan becsukódik, a fény lassan kialszik, ha a fénykéve eléri a horizontot; a gép nem vetít csillagokat a 205 cm magasságban húzódo mesterséges látóhatár alá.

A Tejút sávját film vetíti a kupolára. A hengeralakban összehajtott film köralakú fénycsövet adna, de ebből csak a mindenkor látóhatár feletti rész látszik. A megoldás igen ötletes: a központi fényforrás az egész filmet átvilágítaná, de a henger belsejét éppen felerészben higany tölti ki. A higanytó szintje a gép elbillenése esetén is vízszintes marad, a film fele részét pontosan takarja, tehát csak a látóhatár feletti tejútsáv világít.

A magyar kisplanetárium előadásait bárki megtekintheti. Nyitvatartási ideje a nyári hónapokban

EGYESÜLETI ÉLET—HÍREK

Szaktársainkhoz!

Új folyóirattal, a „*Mathematikai és Fizikai Lapok*”-kal lépünk, nem a nagyközönség, hanem hazánk matematikusai és fizikusai elé — avval a kéréssel, hogy olvassák és azt megírni segítsenek.

Folyóiratot akarunk teremteni, mely a mi kedves hazánkban is terjessze tudományunknak napról napra gyarapodó vívmányait, s amely matematikusaink és fizikusaink tudományos érdeklődését ébren tartva, kedvessé tegye nekik tudományunknak nemcsak művelését, de tanítását is. Azért, ha e lapokat csak magunknak írjuk is, olyan formában, amint szakember a szakembernek ír, mégis fontos szolgálatot véltünk vele tenni közművelődésünknek, mert kétségtelen, hogy a tanítás sikere úgy a felső-, mint a középfokú iskolában mindenekelőtt a tanár tudományos képzettségétől függ.

Célunk nem a tudomány népszerűsítése, s nem is önálló tudományos dolgozatok közzlése: mások sikerrel vállalkoztak már e feladatok teljesítésére. Mi tudományos ismertető cikkek alakjában fogjuk megadni a szakembernek azt a szellemi táplálékot, melyre szüksége van, ha haladni akar, mert jól tudjuk, hogy különösen a tudományban, a nem haladás csak annyit jelent, mint az elmaradás.

Technikai adatok		
Kupola átmérője	~ 600 cm	
Horizontmagasság	~ 205 cm	
A projektorberendezés legnagyobb magassága	220 cm	
A berendezés szélessége	160 cm	
A berendezés súlya	~ 200 kg	
Állócsillagokat vetítő gömb átmérője	220 mm	
Állócsillagokat vetítő projektorok száma		
1 : 4,5 f = 30 mm fotoobjektívvel	31 db	
Koszorúvetítőben elhelyezhető projektorok száma	10 db *	
Egyéb projektorok száma	9 db **	
Kivetített csillagok száma 6. nagyságrendig	~ 5100	
Pólusmagasság állíthatósága	0—+90°	
Precessziós mozgás	± 13000 év	
Az égbolt teljes körforgásának ideje (ún. napi menet) max. ill. min. ...	240—90 sec	
* Nap	☉ Jupiter	♃
Hold	☾ Saturnus	♄
Merkur	☿ Tavaszközpont	♈
Venus	♀ „Gegensonne” (Ellennap) ..	♁
Mars	♂ Középnapp	☉
** Póluskarika + fok- és időbeoszt. — Horizont — Vertikális-kör (0—360°) — Ekliptika — Égi ekvátor — Meridián — Órákór (Stundenkreis) — Tejútsáv — Nyíl(Pfeil)-projektor —		

naponta 16,00 h-tól 19,30-ig, vasárnap 11,00 h-tól 18,30-ig — ezen belül fél óránként kezdődnek az előadások; naponta tehát 8, vasárnap 16 előadást tartunk. Az őszi—téli hónapokban kedden és csütörtökön 10,30 h-tól 13,30-ig tartunk előadásokat előre bejelentett csoportok, iskolák, intézmények számára. A vasárnapi nyitvatartás azonos a nyárral.

A planetárium állandó előadói az Uránia Csillagvizsgáló munkatársai: Licskó Ildikó, Bartha Lajos, valamint e sorok írója, továbbá Sinka József, a Magyar Asztronautikai Intézőbizottság titkára, Aczél Ildikó mérnök, Aczél Etelka geofizikus és Bolezsny Emerid egy. halgatón.

Gausser Károly
az Uránia Csillagvizsgáló
munkatársa

Mi budapesti matematikusok és fizikusok érezve, mily buzdító a támogatás, melyet az egyesnek társai nyújtanak, tudományos eszmecsere és ismeretközlés céljából már a múlt évben összeálltunk, s az összejöveteleink alkalmával tartott referáló előadások által bizonyára mindnyájunk ismeretköre szélesedett.

Azt szeretnők, hogy még többen, különösen pedig vidéki társaink is lépjenek körünkbe; s ha már személyekkel nem lehetnek közöttünk, fogadják szívesen e lapokat, olvassák el bennök azt, amit tapasztalataik alapján ők közölhetnek velünk.

Eötvös Loránd

*

E programmal indult meg 1891-ben a „*Mathematikai és Fizikai Lapok*”. A Fizikai Szemle (a Matematikai Lapokkal együtt) a Matematikai és Fizikai Lapok örökösének vallja magát, és a Fizikai Szemle szerkesztőbizottsága 77 esztendő múltán is teljesítendő célnak tekinti az alapító Eötvös Loránd által kitűzött feladatot.